STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA NIILA JÄÄSKINENA
přednesené dne 15. července 2010[1]

I – Úvod

1. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce souvisí s tím, že v Nizozemském království byly přijaty právní předpisy, které rozšířily povinné zdravotní pojištění na všechny osoby, které mají bydliště nebo pracují na jeho území, zatímco z předchozího systému byla tato skupina osob vyloučena a musela za tímto účelem uzavírat smlouvy o soukromém pojištění. Tato změna vyplývá ze zákona o zdravotním pojištění (Zorgverzekeringswet, dále jen „ZVW"), který vstoupil v platnost dne 1. ledna 2006, po němž byl přijat prováděcí a pozměňující zákon k zákonu o zdravotním pojištění (Invoerings- en aanpassingswet Zorgverzekeringswet, dále jen „IZVW").

2. Tato reforma se dotkla také osob s bydlištěm v jiných členských státech, které mají na základě nařízení (EHS) č. 1408/71[2] nárok na věcné dávky podle právních předpisů svého státu bydliště, a to na náklady státu, který jim vyplácí starobní nebo invalidní důchod, a sice Nizozemským královstvím. Nizozemský zákonodárce těmto osobám uložil, aby se přihlásily u College van zorgverzekeringen (Výbor pro zdravotním pojištění, dále jen „CVZ") a odváděly příspěvky, a to i když se nezaregistrovaly u instituce místa bydliště ve smyslu nařízení (EHS) č. 574/72[3].

3. Šest žalobců v původním řízení tento nový systém napadlo, přičemž na základě údajů

1 — Původní jazyk: francouzština.

2 — Nařízení ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. 1997, L 28, s. 1; Zvl. vyd. 05/01, s. 35), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1992/2006 ze dne 18. prosince 2006 (Úř. věst. L 392, s. 1), dále jen „nařízení č. 1408/91". Upřesňuji, že toto nařízení bylo naposledy pozměněno nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 592/2008 ze dne 17. června 2008 a že nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. L 200, s. 1; Zvl. vyd. 05/05, s. 72) má toto nařízení zrušit a nahradit.

3 — Nařízení Rady (EHS) č. 574/72 ze dne 21. března 1972, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (EHS) č. 1408/71 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství (Úř. věst. L 74, s. 1; Zvl. vyd. 05/01, s. 83), ve znění nařízení Komise (ES) č. 311/2007 ze dne 19. března 2007 (Úř. věst. L 82, s. 6), dále jen „nařízení č. 574/72".

poskytnutých jedním z nich, bylo tvrzeno, že více než 100 000 osob pobírajících výlučně nizozemský důchod žije v jiném členském státě Evropské unie nebo ve smluvním státě dohody, která jim přiznává nároky rovnocenné nárokům stanoveným nařízením č. 1408/71. Jako žalobní důvod uváděli, že příspěvky, které mají nyní platit, jsou požadovány za služby, které považují za méně výhodné než ty, které jim byly poskytovány na základě jimi uzavřeného soukromého pojištění. Dále tvrdili, že se nacházejí v nevýhodnějším postavení než osoby s bydlištěm v Nizozemském království, neboť ty měly možnost uzavřít soukromé doplňkové pojištění za ceny vyjednané a zaručené státem, zatímco jim tato možnost nebyla dána.

4. V této souvislosti se Centrale Raad van Beroep (Nizozemsko), předkládající soud, táže Soudního dvora, zda se pojištěnci, v projednávaném případě důchodci, kteří mají bydliště v jiném členském státě než státě, který je povinen tento důchod vyplácet, mohou rozhodnout, že se na ně nebude vztahovat systém zákonného zdravotního pojištění, který je na ně použitelný podle práva Unie, a v důsledku toho budou osvobozeni od placení příspěvků, které od nich z tohoto důvodu požaduje posledně uvedený stát.

5. Na základě žádosti předkládajícího soudu a s ohledem na zvláštní okolnosti případu bylo na základě čl. 55 odst. 2 prvního pododstavce jednacího řádu Soudního dvora rozhodnuto o přednostním projednání věci.

II – Právní rámec

A – *Právo Unie*

– Smlouva o ES [4]

6. Článek 18 odst. 1 ES stanoví:

„Každý občan Unie má právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených

4 — Články 18 ES a 39 ES jsou nové články 21 SFEU a 45 SFEU. Protože se však věc v původním řízení týká použití ustanovení nizozemského práva ve znění před vstupem Smlouvy o fungování Evropské unie v platnost, tj. před 1. prosincem 2009, budu odkazovat na ustanovení Smlouvy o ES podle číslování platného před tímto datem.

v této smlouvě a v opatřeních přijatých k jejímu provedení.“

7. Článek 39 ES zní následovně:

„1. Je zajištěn volný pohyb pracovníků ve Společenství.

2. Volný pohyb pracovníků zahrnuje odstranění jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky.

3. S výhradou omezení odůvodněných veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností a ochranou zdraví zahrnuje právo:

a) ucházet se o skutečně nabízená pracovní místa;

b) pohybovat se za tím účelem volně na území členských států;

c) pobývat v některém z členských států za účelem výkonu zaměstnání v souladu s právními a správními předpisy, jež upravují zaměstnávání vlastních státních příslušníků;

d) zůstat na území členského státu po skončení zaměstnání za podmínek, které budou předmětem prováděcích nařízení vydaných Komisí.

[…]“

– Nařízení č. 1408/71

8. Článek 1 nařízení č. 1408/71 stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení:

a) se ‚zaměstnanou osobou‘ a ‚osobou samostatně výdělečně činnou‘ rozumí každá osoba, která

i) je pojištěna na základě povinného nebo volitelného pokračujícího pojištění pro případ jedné nebo více pojistných událostí odpovídajícím odvětvím systému sociálního zabezpečení pro zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečně činné nebo zvláštnímu systému pro úředníky;

[....]“

9. Článek 2 odst. 1 téhož nařízení stanoví:

„Toto nařízení se vztahuje na zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečně činné a studenty, kteří podléhají nebo podléhali právním předpisům jednoho nebo více členských států a kteří jsou státními příslušníky jednoho z členských státu nebo kteří jsou osobami bez státní příslušnosti nebo uprchlíky s bydlištěm na území jednoho z členských států, jakož i na jejich rodinné příslušníky nebo pozůstalé po nich."

10. Podle čl. 4 odst. 1 písm. a) do věcné působnosti nařízení č. 1408/71 spadají všechny právní předpisy týkající se odvětví sociálního zabezpečení, jež se týkají zejména „dávek v nemoci".

11. Článek 13 tohoto nařízení, který je součástí hlavy II týkající se „Určení použitelných právních předpisů", zní takto:

„Obecná pravidla

1. S výhradou článků 14c a 14f podléhají osoby, na které se vztahuje toto nařízení, pouze právním předpisům jediného členského státu. Tyto právní předpisy se určují v souladu s touto hlavou.

2. S výhradou článků 14 až 17:

[…]

f) osoba, která již nadále nepodléhá právním předpisům členského státu, aniž by se na ni začaly vztahovat právní předpisy jiného členského státu v souladu s pravidly stanovenými ve výše uvedených písmenech nebo v souladu s jednou z výjimek nebo zvláštních pravidel stanovených v článcích 14 až 17, podléhá právním předpisům členského státu, na jehož území má bydliště, v souladu pouze s ustanoveními uvedených právních předpisů."

12. Hlava III nařízení č. 1408/71 obsahuje „zvláštní ustanovení týkající se různých kategorií dávek", na které se toto nařízení podle svého čl. 4 odst. 1 použije. Kapitola 1 hlavy III uvedeného nařízení se týká dávek v nemoci a mateřství.

13. V oddílu 5 uvedené kapitoly, nadepsaném „Důchodci a jejich rodinní příslušníci", článek 28 nařízení č. 1408/71, nadepsaný „Důchody vyplácené podle právních předpisů jednoho nebo více členských států, pokud není žádný nárok na věcné dávky v zemi bydliště", stanoví:

„1. Důchodce, který má nárok na důchod podle právních předpisů jednoho členského

státu nebo na důchody podle právních předpisů dvou nebo více členských států a který nemá nárok na dávky podle právních předpisů státu, na jehož území má bydliště, obdrží přesto tyto dávky pro sebe i pro své rodinné příslušníky, případně s přihlédnutím k článku 18 a příloze VI, jestliže by měl na ně nárok podle právních předpisů členského státu nebo alespoň jednoho z členských států příslušného, pokud jde o jeho důchody, kdyby měl bydliště na území takového státu. Dávky se poskytují za těchto podmínek:

a) věcné dávky poskytuje na účet instituce uvedené v odstavci 2 instituce místa bydliště, jako by dotyčná osoba byla požívatelem důchodu na základě právních předpisů státu, na jehož území má bydliště, a měla nárok na věcné dávky; […]

2. V případech, na které se vztahuje odstavec 1, nese náklady na věcné dávky instituce určená podle těchto pravidel:

a) pokud má důchodce nárok na uvedené dávky podle právních předpisů jediného členského státu, nese náklady příslušná instituce uvedeného státu;

b) pokud má důchodce nárok na uvedené dávky podle právních předpisů dvou nebo více členských států, nese náklady na ně příslušná instituce toho členského státu, podle jehož právních předpisům získal důchodce nejdelší dobu pojištění; pokud by použití tohoto pravidla mělo za následek odpovědnost více institucí za náklady na dávky, nese náklady instituce, u kterého byl důchodce pojištěn naposledy.

[…]“

14. Ve stejném oddílu článek 28a nařízení č. 1408/71, nadepsaný „Důchody vyplácené podle právních předpisů jednoho nebo více členských států jiných než země bydliště, pokud je nárok na dávky v zemi bydliště“, stanoví:

„Pokud má důchodce, který má nárok na důchod podle právních předpisů jednoho členského státu nebo na důchody podle právních předpisů dvou nebo více členských států, bydliště na území členského státu, podle jehož právních předpisů nárok na věcné dávky není závislý na podmínkách pojištění nebo zaměstnání a podle jehož právních předpisů není vyplácen žádný důchod, nese náklady na věcné dávky poskytované jemu a jeho rodinným příslušníkům instituce jednoho z členských států příslušných v oblasti důchodů, určená podle pravidel stanovených v čl. 28 odst. 2, pokud by důchodce a jeho rodinní

příslušníci měli nárok na takové dávky podle právních předpisů uplatňovaných uvedenou institucí, kdyby měli bydliště na území členského státu, kde má instituce sídlo."

15. Článek 33 odst. 1 nařízení č. 1408/71, který se rovněž nachází v oddílu 5 hlavy III kapitole 1 uvedeného nařízení, stanoví:

„Instituce členského státu příslušná pro vyplácení důchodu [nebo penze], která uplatňuje právní předpisy stanovící srážky příspěvků placených důchodcem pro krytí dávek v nemoci a mateřství, je oprávněna provádět tyto srážky, vypočítané v souladu s uvedenými právními předpisy, z vyplácených důchodů [nebo penzí] v takovém rozsahu, aby náklady na dávky podle článků 27, 28, 28a, 29, 31 a 32 nesla instituce uvedeného členského státu."

16. Podle čl. 36 odst. 1 nařízení č. 1408/71 jsou věcné dávky poskytované institucí jednoho členského státu na účet instituce jiného členského státu, zejména na základě ustanovení článků 28, 28a a 33 tohoto nařízení, plně nahrazeny.

17. Odstavec 1 písm. a) až c) oddílu R přílohy VI nařízení č. 1408/71, který se týká „Zvláštních postupů při uplatňování některých právních předpisů", zní následovně:

„Zdravotní pojištění

a) Pokud jde o nárok na věcné dávky podle nizozemských právních předpisů, rozumějí se osobami majícími nárok na věcné dávky pro účely provádění kapitol 1 a 4 hlavy III tohoto nařízení:

i) osoby, které jsou podle článku 2 Zorgverzekeringswet (zákon o zdravotním pojištění) povinny se nechat pojistit u zdravotní pojišťovny,

a

ii) pokud již nejsou zahrnuty do bodu i), osoby, které mají bydliště v jiném členském státě a které mají podle tohoto nařízení nárok na zdravotní péči ve státě svého bydliště, avšak náklady hradí Nizozemsko.

b) Osoby uvedené v písm. a) bodě i) se musí, v souladu s ustanoveními Zorgverzekeringswet (zákon o zdravotním pojištění), nechat pojistit u zdravotní pojišťovny

a osoby uvedené v písm. a) bodě ii) se musí zaregistrovat u College voor zorgverzekeringen (Výbor pro zdravotní pojištění).

c) Ustanovení Zorgverzekeringswet (zákon o zdravotním pojištění) a Algemene wet bijzondere ziektekosten (zákon o zvláštních lékařských výdajích) týkající se povinnosti platit příspěvky se vztahují na osoby uvedené pod písmenem a) a jejich rodinné příslušníky. Co se týče rodinných příslušníků, příspěvky se vybírají od osoby, od které se odvozuje nárok na zdravotní péči."

– Nařízení č. 574/72

18. Článek 29 nařízení č. 574/72, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 1408/71, nadepsaný „Věcné dávky pro důchodce a jejich rodinné příslušníky, kteří nemají bydliště v členském státě, podle jehož právních předpisů mají na dávky nárok", stanoví:

„1. K pobírání věcných dávek podle čl. 28 odst. 1 a článku 28a nařízení na území členského státu, ve kterém má bydliště, se důchodce a jeho rodinní příslušníci bydlící ve stejném členském státě zaregistrují u instituce místa bydliště předložením potvrzení osvědčujícího, že má nárok na uvedené dávky pro sebe a pro své rodinné příslušníky na základě právních předpisů, podle kterých je vyplácen důchod.

2. Potvrzení vydává na žádost důchodce instituce nebo jedna z institucí příslušných pro vyplácení důchodu nebo případně instituce zmocněná stanovit nárok na věcné dávky, jakmile důchodce splní podmínky pro získání nároku na tyto dávky. Nepředloží-li důchodce potvrzení, vyžádá si je instituce místa bydliště přímo od instituce nebo institucí příslušných pro vyplácení důchodu nebo případně od instituce zmocněné je vydat. Do obdržení potvrzení může instituce místa bydliště na základě přijatých dokladů zaregistrovat důchodce a jeho rodinné příslušníky dočasně. Tato registrace není pro instituci příslušnou pro vyplácení věcných dávek závazná, dokud instituce místa bydliště nedodá potvrzení stanovené v odstavci 1."

19. Článek 95 tohoto nařízení, nadepsaný „Náhrada věcných dávek poskytovaných v rámci pojištění v nemoci a v mateřství

důchodcům a jejich rodinným příslušníkům, kteří nemají nárok na dávky podle právních předpisů členského státu, ve kterém mají bydliště“, stanoví:

„1. Částku věcných dávek poskytovaných na základě čl. 28 odst. 1 a článku 28 a čl. 29 odst. 1 nařízení nahrazují příslušné instituce institucím, které uvedené dávky poskytovaly, na základě paušální částky, která se co nejvíce blíží skutečným výdajům.

2. Paušální částka se určuje vynásobením průměrných ročních nákladů na důchodce průměrným ročním počtem důchodců, kteří mají být bráni v úvahu, a snížením výsledné částky o 20 %.

3. Činitele nezbytné pro výpočet uvedené paušální částky se určí podle těchto pravidel:

a) průměrné roční náklady na důchodce se pro každý členský stát získají vydělením ročních nákladů na všechny věcné dávky poskytnuté institucemi uvedeného členského státu všem důchodcům, jejichž důchody jsou vypláceny podle právních předpisů uvedeného členského státu v rámci systémů sociálního zabezpečení, které mají být brány v úvahu, a také jejich rodinným příslušníkům, průměrným ročním počtem důchodců; systémy sociálního zabezpečení, které se pro tento účel berou v úvahu, jsou uvedeny v příloze 9;

b) při jednáních mezi institucemi dvou členských států je průměrný roční počet důchodců, který se má brát v úvahu, roven průměrnému ročnímu počtu důchodců uvedených v čl. 28 odst. 2 nebo čl. 29 odst. 1 nařízení, kteří mají v době, kdy mají bydliště na území jednoho z členských států, nárok na věcné dávky hrazené institucí druhého členského státu.

4. Počet důchodců a jejich rodinných příslušníků, který se má brát v úvahu dle odst. 3 písm. b), se určuje ze seznamu vedeného pro tento účel institucí místa bydliště, na základě podpůrných dokladů dodaných příslušnou institucí, o nárocích dotyčných osob. V případě jakéhokoli sporu se připomínky dotyčných institucí předloží účetní komisi uvedené v čl. 101 odst. 3 prováděcího nařízení […]“

– Rozhodnutí č. 153 [5]

20. Z rozhodnutí č. 153 správní komise Evropských společenství pro sociální zabezpečení migrujících pracovníků vyplývá, že formulář E 121 představuje potvrzení vyžadované za účelem registrace důchodce a jeho rodinných příslušníků u instituce místa jejich bydliště v souladu mimo jiné s článkem 28 nařízení č. 1408/71 a článkem 29 nařízení č. 574/72.

B – *Nizozemské právo*

– Ustanovení použitelná před 1. lednem 2006

21. Podle informací poskytnutých předkládajícím soudem před 1. lednem 2006 stanovil zákon o zdravotních pojišťovnách (Ziekenfondswet, dále jen „ZFW“) systém povinného zdravotního pojištění pro osoby, které byly zaměstnané a jejichž příjem nedosahoval určité hranice. Osoby, které tyto dvě podmínky nesplňovaly, byly za účelem úhrady svých výdajů na lékařskou péči povinny uzavřít smlouvu se soukromou pojišťovnou. Cílem zákona o obecném systému hrazení mimořádných výdajů na zdravotní péči (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, dále jen „AWBZ“) bylo pojistit všechny osoby bydlící na nizozemském území pro případ rizika mimořádných výdajů na lékařskou péči, zejména těch výdajů, které nebyly hrazeny na základě ZFW nebo smlouvy o soukromém pojištění. Oba tyto povinné zákonné systémy se za určitých podmínek mohly rovněž použít na osoby s bydlištěm v jiném členském státě než v Nizozemském království, které pobíraly důchod buď na základě zákona upravujícího všeobecný systém důchodového pojištění (Algemene Ouderdomswet, dále jen „AOW“), nebo na základě zákona o pojištění pro případ pracovní neschopnosti (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, dále jen „WAO“).

– Ustanovení použitelná od 1. ledna 2006

22. ZVW, který vstoupil v platnost dne 1. ledna 2006, zavedl systém povinného zákonného zdravotního pojištění pro každou osobu, která má bydliště nebo pracuje v Nizozemsku, přičemž v žádosti o rozhodnutí o předběžné

5 — Rozhodnutí č. 153 (94/604/ES) ze dne 7. října 1993 o vzorech formulářů nezbytných k provádění nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 a (EHS) č. 574/72 (E 001, E 103–E127) (Úř. věst. 1994, L 244, s. 22), ve znění rozhodnutí č. 202 2006/203/ES ze dne 17. března 2005 (Úř věst. 2006, L 77, s. 1), dále jen „rozhodnutí č. 153“.

otázce je uvedeno, že na tyto osoby se vztahuje rovněž ABWZ. Naproti tomu nerezidenti, kteří nepracují v Nizozemsku, nemohou být na základě ZVW a ABWZ pojištěni.

23. Předkládající soud uvádí, že příslušná ustanovení článku 69 ZVW ve znění platném od 1. dubna 2008 zní následovně:

„1. Osoby s bydlištěm v zahraničí, které podle nařízení Rady Evropských společenství nebo podle příslušných nařízení přijatých podle Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo podle Dohody o sociálním zabezpečení mají v případě potřeby nárok na zdravotní péči nebo na náhradu výdajů na tuto péči podle právních předpisů o zdravotním pojištění v jejich zemi bydliště, se přihlásí u [CVZ], pokud se na ně nevztahuje povinné pojištění podle tohoto zákona.

2. Osoby uvedené v prvním odstavci jsou povinny platit příspěvek stanovený vyhláškou ministerstva, jehož část stanovená touto vyhláškou je pro účely zákona o příspěvcích na zdravotním pojištění (Wet op de zorgtoeslag) považována za pojistné na zdravotní pojištění

3. Pokud nedojde k přihlášení ve lhůtě čtyř měsíců od dne vzniku nároku podle prvního odstavce, pak [CVZ] uloží osobám, které byly povinny se přihlásit, peněžní pokutu ve výši 130 % části příspěvku stanoveného vyhláškou ministerstva ve smyslu druhého odstavce za dobu od dne vzniku nároku do dne přihlášení, nejvýše však za dobu pěti let.

4. [CVZ] odpovídá za provádění správy podle prvního odstavce a podle v něm uvedené mezinárodní úpravy a rozhoduje o výběru příspěvků ve smyslu druhého odstavce […]“

24. Článek 6.3.1 odst. 1 a čl. 6.3.2 odst. 1 nařízení o zdravotním pojištění (Regeling zorgverzekering) stanoví:

„Příspěvek placený osobou ve smyslu čl. 69 prvního pododstavce [ZVW] se vypočítá vynásobením základu příspěvku hodnotou, která vyplývá z poměru mezi průměrnými výdaji na zdravotní péči na osobu, které nese zdravotní pojišťovna ve státě jejího bydliště, a průměrnými náklady na zdravotní péči na osobu, které nese zdravotní pojišťovna v Nizozemsku.

[…]

Příspěvek stanovený v článku 6.3.1 pro osobu uvedenou v čl. 69 prvním pododstavci [ZVW], která má nárok na důchod, a pro její rodinné příslušníky, je institucí, která vyplácí důchod, srážen z tohoto důchodu a je převáděn do fondu zdravotní pojišťovny."

III – Spor v původním řízení a předběžné otázky

26. Žalobci v původním řízení jsou všichni nizozemskými státními příslušníky, kteří bydlí v jiných členských státech než v Nizozemském království [6] a kteří pobírají buď starobní důchod vyplácený touto zemí na základě AOW, nebo nizozemský důchod vyplácený z důvodu pracovní neschopnosti na základě WAO.

25. Článek 2.5.2 IZVW stanoví:

27. Tyto osoby nebyly před 1. lednem 2006 pojištěny v rámci povinného zákonného pojištění upraveného ZFW a AWBZ a uzavřely smlouvy o zdravotním pojištění se soukromými pojišťovnami se sídlem v Nizozemsku nebo v jiných členských státech.

„Smlouva o pojištění zdravotní péče nebo výdajů na tuto péči uzavřená pro osobu nebo s osobou s bydlištěm v zahraničí, která má podle nařízení Rady Evropských společenství nebo nařízení přijatého na základě Dohody o vytvoření Evropského hospodářského prostoru nebo dohody o sociálním zabezpečení nárok na zdravotní péči nebo náhradu nákladů na tuto péči podle právních předpisů o zdravotním pojištění platných v zemi jejího bydliště, zaniká s účinností ke dni 1. ledna 2006, pokud tato smlouva zakládá nároky odpovídající nárokům, které má dotčená osoba od tohoto okamžiku podle takového nařízení nebo dohody, pokud pojištěnec do 1. května 2006 splnil svou povinnost přihlásit se u [CVZ] podle článku 69 [ZVW]."

28. Poté, co dne 1. ledna 2006 vstoupil v platnost ZVW, dospěl CVZ k závěru, že, žalobci v původním řízení vzhledem k tomu, že by byli pojištěni v systému povinného zákonného zdravotního pojištění stanoveného ZVW, pokud by měli bydliště v Nizozemsku, mají v souladu s články 28 a 28a nařízení č. 1408/71 od uvedeného data mít nárok na věcné dávky ve státě, ve kterém mají bydliště, a to na náklady státu povinného k vyplácení jejich důchodu, tj. Nizozemského království.

6 — Konkrétně v Belgii (J.C. Ramaer), ve Španělsku (J. A. van Delft a J. M. van Willigen), ve Francii (J. F. van der Nat a O. Fokkens) a na Maltě (C. M. Janssen).

29. Aby mohly dotčené osoby uplatnit nárok na tyto dávky, musely se přihlásit u CVZ a poté se prostřednictvím formuláře E 121 vydávaného CVZ zaregistrovat u zdravotní pojišťovny ve státě svého bydliště. Žalobci v původním řízení, J. C. Ramaer, J. F. van der Nat a O. Fokkens, souhlasili s tím, že se zaregistrují, přičemž O. Fokkens tak učinil „s výhradou", zatímco J. A. van Delft, J. M. van Willigen a C. M. Janssen se zaregistrovat odmítli.

30. V průběhu roku 2006 nebo 2007 byla z důchodů vyplácených žalobcům v původním řízení prováděna srážka za účelem uhrazení částky příspěvku [7] stanovené v článku 69 ZVW, aby se tito žalobci mohli účastnit povinného zákonného pojištění zavedeného tímto zákonem.

31. Krom toho byly za podmínek stanovených v článku 2.5.2 IZVW, s účinkem od 1. ledna 2006, automaticky ukončeny smlouvy těch žalobců v původním řízení, kteří uzavřeli smlouvu o soukromém pojištění se společností se sídlem v Nizozemsku. Naproti tomu ti z nich, kteří uzavřeli takovou smlouvu se společností usazenou v jiném členském státě, si ji mohli ponechat, neboť uvedený zákon se na tyto situace vztahovat nemohl. Nizozemská vláda zdůrazňuje, že k tomu, aby mohlo dojít k uvedenému ukončení smlouvy, musely být splněny dvě podmínky, a to zaprvé smlouva o soukromém pojištění musela dotčené osobě přiznávat nároky rovnocenné nárokům, které jí byly od 1. ledna 2006 přiznány v daném případě nařízením č. 1408/71, a zadruhé byl pojištěnec podle článku 69 ZVW povinen se do 1. května 2006 registrovat u CVZ.

32. Rechtbank te Amsterdam, ke kterému podali žalobci v původním řízení žaloby, kterými napadli rozhodnutí, která vůči nim přijal CVZ, v průběhu roku 2008 jejich žaloby zamítl. Těchto šest dotčených osob podalo proti těmto rozhodnutím opravný prostředek u Centrale Raad van Beroep.

33. Ze znění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předložené Centrale Raad van Beroep vyplývá, že žalobci v původním řízení se ve svém opravném prostředku dovolávali v podstatě toho, že články 28 a 28a nařízení č. 1408/71 neobsahují kogentní ustanovení, na základě kterých by se na ně ze zákona vztahoval režim věcných dávek platný v zemi jejich bydliště. Z tohoto důvodu se domnívali, že se mohou rozhodnout buď pro to, že se prostřednictvím formuláře E 121 přihlásí u příslušné instituce členského státu svého bydliště za účelem pobírání uvedených dávek, nebo – v případě, že tak neučiní – pro uzavření smlouvy o soukromém pojištění. Žalobci v původním řízení tvrdili, že pokud se dotčená osoba rozhodla, že se dočasně nepřihlásí podle článku 29 nařízení č. 574/72,

7 — Předkládající soud uvádí, že výše příspěvku souvisí s průměrnými náklady na zdravotní péči v zemi bydliště dotčené osoby dělenými průměrnými náklady na zdravotní péči na pojištěnce v Nizozemsku, což označuje jako koeficient země bydliště.

nemohl jí členský stát povinný k vyplácení důchodu srážet příspěvky, neboť v takovém případě podle nich věcné dávky „nenese instituce uvedeného státu“ ve smyslu článku 33 nařízení č. 1408/71. Krom toho žalobci v původním řízení poukazovali na porušení práva volného pohybu, které vyplývá z článků 18 ES a 39 ES, v tom, že jsou nuceni platit příspěvek na služby poskytované státem bydliště, o které nemají zájem z důvodu jejich vyšších nákladů nebo nižší kvality v porovnání se službami, které by mohli získat v rámci soukromého pojištění.

34. CVZ uvádí, že použitelnost kolizní normy uvedené v článku 28 nařízení č. 1408/71 a z ní vyplývající nárok na věcné dávky nezávisí na registraci u příslušné instituce členského státu bydliště. Vyvodil z toho, že i když se dotyčné osoby nezaregistrovaly u této instituce, a neuplatnily tak tento nárok, je členský stát povinný k vyplácení důchodu oprávněn provádět z tohoto důchodu srážky. Má za to, že článek 33 nařízení č. 1408/71 se vztahuje nejen na výdaje skutečně vynaložené, ale také na výdaje, které by tento posledně uvedený stát musel případně nést, neboť v opačném případě by došlo k narušení solidarity v systému sociálního zabezpečení vzhledem k tomu, že každá dotčená osoba by mohla otálet s registrací až do okamžiku, kdy bude potřebovat zdravotní péči, a tedy i s hrazením příspěvků. CVZ se krom toho domníval, že se nejedná o překážku volného pohybu pracovníků nebo občanů Unie.

35. Pokud jde o první předběžnou otázku, jejíž znění je převzato do bodu 39 tohoto stanoviska, předkládající soud uvádí, že si klade otázky ohledně vztahu mezi hlavami II a III nařízení č. 1408/71, zejména pak působnost čl. 13 odst. 2 návětí a písm. f) uvedeného nařízení. Uvádí, že několik skutečností naznačuje, že nařízení č. 1408/71 vylučuje právo volby, kterého se dovolávají žalobci v původním řízení. Tento soud připomíná, že systém upravený v článku 28 tohoto nařízení zřejmě závazně určuje stát, který je povinen vyplácet dotčené osobě dávky, a stát, na jehož náklady se tyto dávky vyplácejí [8]. Dodává, že pokud nařízení č. 1408/71 zakotvuje právo volby rozhodného práva, činí tak pouze výslovně. Nakonec uvádí, že v rozsudku Molenaar [9] Soudní dvůr rozhodl, že poskytnutí migrujícím pracovníkům

8 — Centrale Raad van Beroep se odvolává zejména na rozsudky ze dne 10. ledna 1980, Jordens-Vosters (69/79), Recueil, s. 75, jakož i ze dne 3. července 2003, van der Duin a ANOZ Zorgverzekeringen (C-156/01, Recueil, s. I-7045).

9 — Rozsudek ze dne 5. března 1998 (C-160/96, Recueil, s. I-843, bod 42).

možnost vzdát se – mimo jiné – nároku podle článku 28 nařízení č. 1408/71 nevyplývá ani ze Smlouvy, ani z tohoto nařízení.

36. Naproti tomu předkládající soud uvádí, že z článku 29 nařízení č. 574/72, ve spojení s rozsudkem van der Duin a ANOZ Zorgverzekeringen [10], by mohlo vyplývat, že registrace u instituce členského státu bydliště je skutečností, která vyvolává použití článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71, což by znamenalo, že dotčené osoby mají právo volby. Uvádí, že dokud se žalobci v původním řízení nezaregistrují, „nenese náklady" na ně příslušná instituce v Nizozemském království ve smyslu článku 33 nařízení č. 1408/71, protože jim nemůže být poskytována žádná dávka, takže je možné, že není přípustné od nich vybírat příspěvky.

37. Ke druhé předběžné otázce předkládající soud uvádí, že pokud ustanovení nařízení č. 1408/71 vylučují právo volby, kterého se dovolávají žalobci v původním řízení, je třeba určit, zda příspěvek srážený podle článku 69 ZVW a článku 33 uvedeného nařízení představuje překážku volného pohybu podle článků 18 ES a 39 ES.

38. Předkládající soud v tomto ohledu uvádí, že použitím koeficientu země bydliště podle článku 69 ZVW se částka, kterou platí nerezidenti, snížila pod úroveň částky, kterou platí osoby s bydlištěm v Nizozemsku. Tento soud rovněž uvádí, že z judikatury Soudního dvora [11] vyplývá, že Smlouva o ES pracovníkovi nezaručuje, že přemístění jeho činnosti do jiného členského státu bude z hlediska sociálního zabezpečení neutrální. Tvrdí, že nicméně zůstává skutečností, že v případě žalobců v původním řízení, kteří ke dni vstupu ZVW v platnost již byli usazeni v jiném členském státě a vztahovalo se na ně soukromé pojištění, může tento zákon vést k tomu, že pro ně může být výkon jejich práva volně se pohybovat mimo Nizozemsko méně přitažlivý jednak proto, že by musely vynaložit vyšší náklady na zdravotní pojištění, a jednak proto, že by se jim dostávalo zdravotní péče v menším rozsahu. I když lze přání nizozemského zákonodárce rozšířit povinné zdravotní pojištění na všechny osoby bydlící v Nizozemsku, bez ohledu na jejich státní příslušnost, považovat za důvod založený na objektivních hlediscích obecného zájmu, není podle předkládajícího soudu jasné, zda je povinnost odvádět příspěvky i v případě neprovedení registrace ve

10 — Výše uvedený rozsudek, bod 40.

11 — Viz, mimo jiné, rozsudek ze dne 9. března 2006, Piatkowski (C-493/04, Sb. rozh. s. I-2369).

státě bydliště v souladu se zásadou proporcionality, která by odůvodňovala takovou překážku volného pohybu.

39. V tomto kontextu Centrale Raad van Beroep rozhodl přerušit řízení a předložit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je třeba články 28, 28a a 33 nařízení č. 1408/71, ustanovení přílohy VI části R bodu 1 písm. a) a b) nařízení č. 1408/71 a článek 29 nařízení č. 574/72 vykládat tak, že brání takovému vnitrostátnímu ustanovení, jako je článek 69 [ZVW], pokud je důchodce, který může uplatňovat nároky podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71, povinen se zaregistrovat u [CVZ] a pokud tomuto důchodci musí být sráženy příspěvky z jeho důchodu, i když se nezaregistroval ve smyslu článku 29 nařízení č. 574/72?

2) Je třeba články 39 ES a 18 ES vykládat v tom smyslu, že brání takovému vnitrostátnímu ustanovení, jako je článek 69 [ZVW], pokud je občan [Evropské unie], který může uplatňovat nároky podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71, povinen se zaregistrovat u [CVZ] a pokud tomuto občanovi musí být sráženy příspěvky z jeho důchodu, i když se nezaregistroval ve smyslu článku 29 nařízení č. 574/72?“

40. Písemná vyjádření předložili J. A. van Delft, J. M. van Willigen, C. M. Janssen a O. Fokkens, nizozemská, česká, francouzská a finská vláda, jakož i Komise Evropských společenství. Na jednání konaném dne 20. května 2010 byli tito čtyři žalobci v původním řízení zastoupeni, stejně jako CVZ, nizozemská vláda a Komise.

41. Žalobci v původním řízení jsou v podstatě toho názoru, že sporné nizozemské právní předpisy nejsou v souladu s ustanoveními nařízení č. 1408/71 a nařízení č. 574/72 a s články 18 ES a 39 ES. Holandská, česká, francouzská a finská vláda, jakož i Komise se oproti tomu domnívají, že by měl Soudní dvůr na předběžné otázky odpovědět v tom smyslu, že uvedená nařízení ani uvedené články Smlouvy o ES této právní úpravě nebrání.

IV – Analýza

A – *K první předběžné otázce*

– Úvodní poznámky

42. Svou první předběžnou otázkou žádá Centrale Raad van Beroep o určení toho, zda ustanovení článků 28, 28a a 33 nařízení č. 1408/71, přílohy VI části R bodu 1 písm. a) a b) nařízení č. 1408/71 a článku 29 nařízení č. 574/72 brání článku 69 ZVW v rozsahu, v němž osoba, která má nárok na důchod a která má možnost čerpat dávky ze systému zdravotní péče zavedeného články 28 a 28a nařízení č. 1408/71, je jednak povinna se přihlásit u CVZ a jednak je jí srážen příspěvek z důchodu, i když se odmítla zaregistrovat u příslušné instituce státu, ve kterém má bydliště, jak stanoví článek 29 nařízení č. 574/72.

43. Podstatou otázky předkládající soudu je, zda se žalobci v původním řízení mohou tím, že se rozhodnou neprovést registraci, vzdát věcných dávek, které by jim byly vypláceny podle právních předpisů členského státu povinného k vyplácení jejich důchodu, tj. Nizozemského království, v souladu s články 28 a 28a nařízení č. 1408/71, a zda v této souvislosti mohou být osvobozeni od placení příspěvků, které jsou jim tímto státem sráženy na základě článku 33 téhož nařízení. Tento názoru podporují J. A. van Delft a J. M. van Willigen. Je však vyvracen nizozemskou, českou, francouzskou a finskou vládou, jakož i Komisí. Vyvstává tudíž otázka, zda ve vztahu k osobám, na něž se nařízení č. 1408/71 vztahuje, mají pravidla stanovená tímto nařízením kogentní nebo fakultativní charakter.

44. Úvodem bych chtěl vyloučit argumentaci předloženou O. Fokkensem a C. M. Janssenem na základě čl. 13 odst. 2 písm. f) nařízení č. 1408/71 [12], jelikož tento článek není uveden v otázkách předložených předkládajícím soudem. Oba žalobci tvrdí, že ze znění tohoto článku vyplývá, že se na ně vztahují výlučně právní předpisy státu bydliště bez možnosti volby, neboť nizozemské právní předpisy se na ně po skončení výkonu jejich profesní

12 — Ohledně provedení tohoto ustanovení viz, mimo jiné rozsudek ze dne 3. května 2001, Komise v. Belgie (C-347/98, Recueil, s. I-3327).

činnosti v Nizozemsku již nevztahují, a že tudíž nemají povinnost registrovat se u CVZ.

postavením důchodců a jejich rodinných příslušníků [16].

– K první části první otázky

45. Komise správně uvedla, že obecné kolizní normy uvedené v článku 13 v hlavě II nařízení č. 1408/71 [13] se v projednávané věci jeví jako irelevantní, neboť situace dotčená ve věci v původním řízení je upravena zvláštními kolizními pravidly stanovenými v článcích 28 a 28a, která jsou obsažena v hlavě III uvedeného nařízení [14]. Toto spojení mezi hlavou II a hlavou III nařízení č. 1408/71 jednoznačně vyplývá z judikatury Soudního dvora [15], kterou podporuje zásada *lex specialis derogat legi generali*. V bodech odůvodnění nařízení č. 1408/71 je uvedeno, že výjimka zavedená články 28 a 28a je odůvodněna zvláštním

46. Kogentní povaha systému koordinace stanoveného články 28 a 28a nařízení č. 1408/71 podle mého názoru nevyplývá pouze ze znění těchto článků, ale také z obecné systematiky nařízení č. 1408/71, jakož i z kontextu a cílů právní úpravy, jejíž jsou součástí, jak vyplývá z judikatury Soudního dvora.

47. Formulace článků 28 a 28a neponechává žádný prostor pro uvážení [17]. Pokud by však zákonodárce Společenství chtěl pojištěným osobám poskytnout svobodu volby, učinil by tak výslovně a zároveň podrobně, jak zdůraznil předkládající soud, jakož i francouzská

13 — Ustanovení hlavy II nařízení č. 1408/71 představují úplný a jednotný systém kolizních norem, které mají za cíl nejen zabránit současnému použití několika vnitrostátních právních předpisů a komplikacím, které z toho mohou vyplývat, ale rovněž tomu, aby osoby, na něž se uvedené nařízení vztahuje, byly zbaveny ochrany v oblasti sociálního zabezpečení v důsledku neexistence právních předpisů, které by se na ně vztahovaly. Viz, mimo jiné rozsudky ze dne 12. června 1986, Ten Holder (302/84, Recueil, s. 1821, bod 19); ze dne 11. června 1998, Kuusijärvi (C-275/96, Recueil, s. I-3419, bod 28), a ze dne 9. listopadu 2000, Plum (C-404/98, Recueil, s. I-9379, bod 18).

14 — V této souvislosti připomínám, že článek 13 nařízení č. 1408/71 obsahuje „Obecná pravidla" hlavy II, která se týkají „určení použitelných právních předpisů", zatímco články 28 a 28a, které se týkají dávek v nemoci poskytovaných důchodcům, jsou vloženy do hlavy III nazvané „Zvláštní ustanovení týkající se různých kategorií dávek".

15 — Zejména rozsudky ze dne 27. května 1982, Aubin (227/81, Recueil, s. 1991, bod 11), a ze dne 11. listopadu 2004, Adanez Vega (C-372/02, Recueil, s. I-10761, bod 19).

16 — Viz jedenáctý a šestnáctý bod odůvodnění nařízení č. 1408/71.

17 — Uvedený článek 28 kogentně stanoví, že poživatel důchodu vypláceného podle právních předpisů jednoho nebo více členských států „obdrží", a nikoliv „může obdržet" věcné dávky vyplácené podle právních předpisů členského státu, na jehož území má bydliště, jestliže by měl na ně nárok podle právních předpisů státu povinného k vyplácení tohoto důchodu, kdyby by měl v tomto státě bydliště. Podobně článek 28a instituci příslušného členského státu ukládá, bez možnost alternativy, aby nesla dávky poskytované z tohoto důvodu.

a finská vláda [18]. Právo volby nabízené těmito ustanoveními vykládá Soudní dvůr restriktivně, přičemž vychází z úzkého pojetí migrujících pracovníků, kteří je mohou využívat. Mimo tyto zvláštní případy musí použití systému zavedeného nařízením č. 1408/71 objektivně vyplývat z ustanovení tohoto nařízení, s přihlédnutím k okolnostem dotčené situace a ke kolizním kritériím, která ji spojují s právními předpisy členských států [19]. Čerpání dávek přiznaných podle článků 28 a 28a uvedeného nařízení totiž nemůže záviset na vůli dotčených osob, neboť z povahy práv a povinností týkajících se sociální ochrany vyplývá, že s nimi nelze disponovat.

48. Vzhledem k tomu, že cílem nařízení č. 1408/71 není harmonizace, ale pouze koordinace vnitrostátních systémů sociálního zabezpečení [20], je v souladu s ustálenou judikaturou a s čl. 152 odst. 5 ES na každém členském státu, aby uspořádal vlastní systém a stanovil podmínky existence práva nebo povinnosti účastnit se systému sociálního zabezpečení [21]. V projednávané věci z toho česká a francouzská vláda správně vyvozují jednak to, že Nizozemské království mělo výsadní právo změnit svůj režim zákonného zdravotního pojištění tak, aby zahrnoval osoby nacházející se v postavení žalobců v původním řízení, a jednak to, že pouze vnitrostátní zákonodárce, a nikoli dotyční pojištěnci může stanovit právo těchto pojištěnců zvolit si soukromé pojištění namísto účasti na povinném zákonném systému [22].

49. Je však pravda, že členské státy jsou při výkonu své pravomoci v oblasti sociálního zabezpečení povinny dodržovat právo Unie

18 — Nařízení č. 1408/71 tak výslovně nabízí možnosti volby osobám zaměstnaným na diplomatických misích a konzulárních úřadech a pomocným zaměstnancům Evropských společenství (čl. 16 odst. 2 a 3) a důchodcům (čl. 17a). K možnosti volby nabízené rovněž nezaměstnanému příhraničnímu pracovníkovi, která vyplývá z článků 69 a 71 uvedeného nařízení, viz výše uvedený rozsudek Aubin, body 18 a 19.

19 — Rozsudek ze dne 29. června 1994, Aldewereld (C-60/93, Recueil, s. I-2991, body 19 a 20). K výkladu článku 28 nařízení Rady (EHS) č. 3/58 ze dne 25. září 1958 o sociálním zabezpečení migrujících pracovníků (Úř. věst. 1958, 30, s. 561) viz již rozsudky ze dne 12. prosince 1967, Couture (11/67, Recueil, s. 487 a násl., zvláště s. 500) a ze dne 13. prosince 1967, Guissart (12/67, Recueil, s. 551 a násl., zvláště s. 562).

20 — Čtvrtý bod odůvodnění uvedeného nařízení uvádí: „je nezbytné respektovat zvláštní vlastnosti vnitrostátních právních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení a vypracovat pouze systém koordinace“. Viz také rozsudky ze dne 19. března 2002, Hervein a další (C-393/99 a C-394/99, Recueil, s. I-2829, bod 59), a ze dne 3. dubna 2008, Chuck (C-331/06, Sb. rozh. s. I-1957, bod 27 a citovaná judikatura).

21 — Rozsudek ze dne 12. července 1979, Brunori (266/78, Recueil, s. 2705, bod 5); výše uvedený rozsudek Kuusijärvi, bod 29; rozsudek ze dne 4. prosince 2003, Kristiansen (C-92/02, Recueil, s. I-14597, bod 31); výše uvedený rozsudek Piatkowski, bod 32, a rozsudek ze dne 12. ledna 2010, Petersen (C-341/08, Sb. rozh. s. I-47, bod 51).

22 — Hovořím-li o smlouvách o soukromém pojištění, chci pouze rozlišovat mezi zákonným pojištěním a doplňkovým pojištěním. Smlouvy o povinném pojištění jsou nicméně rovněž soukromoprávní smlouvy. Povinný nizozemský systém je totiž systém, který ukládá jednak pojištěncům, aby se pojistili proti některým rizikům, a jednak pojišťovnám, aby poskytovaly standardizované smlouvy vztahující se na základní zdravotní péči bez individuálního posouzení rizik, neboť v Nizozemsku neexistují žádné zdravotní pojišťovny veřejnoprávní povahy.

v souladu se zásadou přednosti tohoto práva [23]. Soudní dvůr tak rozhodl, že nahrazení ustanovení úmluv o sociálním zabezpečení uzavřených mezi členskými státy nařízením č. 1408/71 je kogentní a neumožňuje žádnou výjimku, kromě případů v nařízení výslovně uvedených [24]. Členské státy krom toho nemají možnost určit, v jakém rozsahu se použijí jejich vlastní právní předpisy nebo předpisy jiného členského státu na některou ze situací, na něž se vztahuje nařízení [25]. Z ustálené judikatury totiž vyplývá [26], že ustanovení nařízení č. 1408/71, která podle jeho článků 28 a 28a určují použitelné právní předpisy, tvoří systém kolizních norem, který má svým celkovým charakterem za následek odnětí pravomoci vnitrostátních zákonodárců určovat působnost a podmínky použití jejich vnitrostátních právních předpisů v této oblasti, pokud jde o osoby, na které se vztahují, a pokud jde o území, na němž tyto vnitrostátní právní předpisy zakládají právní účinky.

50. Jelikož jsou uvedená ustanovení pro členské státy závazná, musí být tím spíše závazná ve vztahu k jednotlivcům, jako jsou žalobci v původním řízení. Tito jednotlivci si proto nemohou zvolit právní předpisy použitelné na jejich situaci. Pokud by pojištěnci měli možnost vyhnout se kolizním pravidlům, která kogentně stanoví nařízení č. 1408/71, získali by tak oprávnění obcházet jejich praktické účinky, takže by příslušné členské státy byly takového výsadního práva zbaveny.

51. Na podporu opačného názoru se J. A. van Delft a J. M. van Willigen dovolávají rozsudku ve věci van der Duin a ANOZ Zorgverzekeringen [27]. Argumentují tím, že Soudní dvůr rozhodl, že již v okamžiku, kdy důchodce vstoupí do systému zavedeného článkem 28 nařízení č. 1408/71 tím, že se zaregistruje podle článku 29 nařízení č. 574/72 u instituce místa bydliště, má nárok na věcné dávky poskytované touto institucí, jako kdyby měl nárok na důchod podle právních předpisů státu bydliště. Dále tvrdí, že generální advokát Ruiz-Jarabo Colomer ve svém stanovisku týkajícím se této věci uvedl, že: „[p]řenesení odpovědnosti za poskytování zdravotní péče na instituci státu bydliště však není automatické; nedochází k němu jen na základě samotné

23 — Viz, mimo jiné rozsudek ze dne 7. července 2005, van Pommeren-Bourgondiën (C-227/03, Sb. rozh. s. I-6101, bod 39), a výše uvedený rozsudek Piatkowski (bod 33).

24 — Rozsudek ze dne 7. února 1991, Rönfeldt (C-227/89, Recueil, s. I-323, bod 22), a výše uvedený rozsudek Kuusijärvi, bod 30.

25 — Rozsudek ze dne 23. září 1982, Kuijpers (276/81, Recueil, s. 3027, bod 14 *in fine*).

26 — V tomto smyslu viz bod 18 rozsudku Adanez-Vega (výše uvedeného) a v něm citované rozsudky. Tato judikatura se zároveň týká všeobecných i zvláštních kolizních norem obsažených v hlavě II a v hlavě III nařízení č. 1408/71.

27 — Výše uvedený rozsudek, body 40, 47 a 53.

změny bydliště, ale jeho dokončení vyžaduje, aby dotčená osoba projevila v tomto směru svou vůli“ [28]; podle žalobců v původním řízení tato formulace výslovně potvrzuje existenci práva volby.

– Ke druhé části první otázky

52. Tento názor nesdílím. Soudní dvůr a generální advokát podle mého názoru pouze připomněli, že pro uplatnění nároku na věcné dávky podle článku 28 nařízení č. 1408/71 se důchodce musí zaregistrovat podle článku 29 nařízení č. 574/72. Soudní dvůr zmínil registraci a generální advokát projev vůle pouze proto, aby zdůraznili, že mechanismus stanovený těmito ustanoveními může vyvolávat plné účinky ve prospěch pojištěné osoby, pouze pokud jsou uskutečněny veškeré, v tomto směru nezbytné, kroky. Podle mého názoru tak povinná registrace u instituce místa bydliště nepředstavuje akt zakládající práva [29], ale pouze administrativní formalitu deklaratorní povahy, která umožňuje výměnu informací mezi orgány sociálního zabezpečení v dotčených členských státech [30].

53. Nizozemská, francouzská a finská vláda, jakož i Komise z výše uvedených úvah vyvozují, že stát povinný k vyplácení důchodu má právo vybírat příspěvky na krytí rizik, která by mohl nést na základě povinného pojištění, neboť je finančně odpovědný za výdaje za dávky v nemoci poskytované v souladu s článkem 33 nařízení č. 1408/71 důchodci ve členském státu bydliště. Podle J. A. van Delfta a J. M. van Willigena ze znění a z cíle tohoto ustanovení naopak vyplývá, že v případě neexistence nároku na věcné dávky poskytované ve státě bydliště v důsledku neprovedení registrace v tomto státě nemůže stát povinný k vyplácení důchodu srážet příspěvky,

28 — Bod 26 stanoviska předneseného ve věci, v níž byl vydán výše citovaný rozsudek van der Duin a ANOZ Zorgverzekeringen.

29 — Obdobně viz judikatura týkající se formuláře E 101, podle které má vydání tohoto formuláře za účinek pouhé konstatování existence nároku, nikoliv jeho vznik, přičemž poukazuji na to, že tento dokument je rovnocenný formuláři E 121, který se týká potvrzení registrace důchodců: rozsudky ze dne 10. února 2000, FTS, C-202/97, Recueil, s. I-883, body 50 a násl., a ze dne 30. března 2000, Banks a další, C-178/97, Recueil, s. I-2005, body 53 a násl.).

30 — V obdobném smyslu čl. 29 odst. 2 nařízení č. 574/72 stanoví, že pokud dotčená osoba nespolupracuje, může členský stát bydliště přímo požádat stát povinný k vyplácení důchodu o potvrzení osvědčující existenci nároku na dávky podle právních předpisů posledně uvedeného státu.

protože nenese náklady na dávky, neboť nemá povinnost nahradit výdaje státu bydliště podle článku 36 uvedeného nařízení.

54. V této souvislosti bych chtěl připomenout, že článek 33 nařízení č. 1408/71 stanoví, že „instituce členského státu příslušná pro vyplácení důchodu, která uplatňuje právní předpisy stanovící srážky příspěvků placených důchodcem pro krytí věcných dávek, je oprávněna provádět tyto srážky […] z vyplácených důchodů v takovém rozsahu, v němž jsou náklady […] neseny některou z institucí uvedeného členského státu“ [31].

55. Z tohoto ustanovení vyplývá, že formalita spočívající v registraci u příslušné instituce státu bydliště není vůbec prezentována jako podmínka výběru příspěvků. Tyto příspěvky jsou běžnou protihodnotou nároku na věcné dávky [32], nároku vyplývajícího přímo z nařízení č. 1408/71. I když tento nárok ve vztahu k žalobcům v původním řízení, kteří se odmítli zaregistrovat, není aktivován, pro členský stát povinný k vyplácení důchodu potenciálně existuje riziko onemocnění, neboť dotčené osoby by mohly mít nárok na krytí tohoto rizika, pokud by dokončily nezbytné kroky. Podle mého názoru z tohoto znění vyplývá pouze požadavek, aby finanční zátěž způsobená dávkami byla potenciální, a nikoliv skutečná [33]. Je nepodstatné, zda související výdaje tento členský stát skutečně vynaloží, neboť systematické srážení příspěvků mu má v případě potřeby umožnit tyto výdaje nést. Každému systému sociálního pojištění je totiž vlastní, že příspěvky jsou placeny za účelem krytí rizika bez ohledu na to, zda se toto riziko materializuje.

56. Domnívám se, že se Soudní dvůr v tomto smyslu jasně vyjádřil, neboť z rozsudku Molenaar [34] vyplývá, že migrující pracovník nemůže uplatňovat nárok na úplné nebo částečné osvobození od placení příspěvků na takové sociální dávky, jako je pojištění pro případ závislosti na péči, a to ani v případě, kdy dotčená osoba nemá na tyto dávky nárok. Žádné pravidlo práva Unie neukládá příslušné instituci, aby ověřila, že pracovník může pobírat všechny dávky v rámci zdravotního pojištění před tím, než ho pojistí a začne mu srážet

31 — Je třeba uvést, že dotyčný členský stát nemá povinnost provádět srážky příspěvků na sociální zabezpečení, ale má pouze možnost tak učinit, neboť může zvolit i jiné způsoby financování.

32 — Rozsudek ze dne 26. května 1976, Aulich (103/75, Recueil, s. 697, bod 7, v němž je upřesněno, že „je třeba rozlišovat mezi příspěvkem a dávkou, příspěvek je podmínkou vzniku nároku, dávka předpokládá, že nárok existuje“).

33 — Pro srovnání: rozsudek ze dne 22. května 1980, Walsh (143/79, Recueil, s. 1639, bod 2, v němž je uvedeno, že „osoba, která má podle právních předpisů členského státu, nárok na dávky, na které se vztahuje nařízení č. 1408/71, na základě příspěvků, které byla dříve povinna odvádět, neztrácí svůj status ‚pracovníka‘ ve smyslu nařízení č. 1408/71 a č. 574/72 pouze na základě skutečnosti, že v okamžiku, kdy nastalo riziko, neplatila příspěvky ani nebyla povinna je platit“).

34 — Výše uvedený rozsudek, body 40 až 42.

odpovídající příspěvky. Soudní dvůr krom toho uvedl, že uznání nároku na osvobození, pokud jde o rozsah rizik hrazených zdravotními pojišťovnami, by znamenal zakotvení rozdílného zacházení mezi pojištěnými osobami podle toho, zda mají, či nemají bydliště na území státu pojištění.

57. Jak zdůrazňují nizozemská, francouzská a finská vláda, podmínění odvádění příspěvku ochotou důchodců pojistit se u instituce jejich státu bydliště by mohla v praxi vést ke spekulativnímu chování spočívajícímu v tom, že se tyto osoby zaregistrují až v okamžiku, kdy budou potřebovat věcné dávky. Zdůrazňuji, že se to nijak netýká žalobců v původním řízení, jejichž nejistá situace vznikla v důsledku neočekávané legislativní změny. Ze strukturálního hlediska by však toto riziko zneužití mohlo mít vážné důsledky pro rovnováhu systémů sociálního zabezpečení dotyčných členských států.

58. Pokud by totiž byly srážky prováděny až v okamžiku, kdy jsou dávky skutečně poskytovány, bylo by to v rozporu se zásadou solidarity i rovnováhy mezi odvedenými příspěvky a hrazenými dávkami, dvěma pravidly, která jsou pro tyto systémy zásadní, neboť umožňují jejich fungování. Krom toho, pokud by byl výběr ponechán na jednotlivých pojištěncích, situace by se mohla stát nezvladatelnou, neboť by byla u každé osoby odlišná, zatímco cílem nařízení č. 1408/71 je právě koordinace systémů sociálního zabezpečení 27 členských států Unie tím, že se stanoví jasné pravidlo, které platí pro všechny nerezidenty. Jednotlivci nemohou rozhodnout o svém osvobození od placení příspěvků odpovídajících těmto dávkám, neboť jinak by byl zmařen systém zavedený nařízením č. 1408/71 [35].

59. Proto se domnívám, že ustanovení nařízení č. 1408/71 a nařízení č. 574/72, kterých se týká první otázka, musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání nizozemským právním předpisům, které nutí osobu, která má nárok na důchod vyplácený Nizozemským královstvím k tomu, aby se přihlásila u CVZ, a dále k tomu, aby platila příspěvek – a to i v případě, že se nezaregistrovala u instituce členského státu, na jehož území má bydliště – aby mohla pobírat věcné dávky v nemoci.

35 — Členský stát se naproti tomu může vzdát náhrady dávek, které musí poskytovat na účet jiného členského státu, v souladu s čl. 36 odst. 3 nařízení č. 1408/71.

B – *Ke druhé předběžné otázce*

– Úvodní poznámky

60. Touto otázkou se předkládající soud podpůrně táže, zda článek 39 ES nebo článek 18 ES brání článku 69 ZVW v rozsahu, v němž občanům Unie, kteří mohou uplatňovat nároky podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71, ukládá, aby se zaregistrovali u CVZ, a zejména aby jim byly sráženy příspěvky z jejich důchodu, i když se nezaregistrovali ve státě, na jehož území mají bydliště, jak stanoví článek 29 nařízení č. 574/72.

61. I když totiž bude určeno, jak navrhuji v odpovědi na první otázku, že sporné právní předpisy jsou v souladu s nařízením č. 1408/71, není tím vyloučeno porušení ustanovení primárního práva Unie [36]. Je také nesporné, že ustanovení Smlouvy o ES o volném pohybu pracovníků tvoří právní základ nařízení č. 1408/71 a č. 574/72 [37]. Soudní dvůr krom toho potvrdil přednost zásady rovného zacházení obsažené ve Smlouvě o ES před nařízením č. 1408/71 [38].

62. Předkládající soud se zaměřuje především na článek 39 ES. Jeho znění je skutečně specifickým vyjádřením práva pracovníků přiznaného všem občanům Unie svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, tak jak ho stanoví čl. 18 odst. 1 ES [39]. Krom toho nizozemská, francouzská a finská vláda, jakož i Komise mají vážné pochybnosti ohledně použitelnosti článku 39 ES na projednávaný případ.

63. Ze spisu věci ve věci v původním řízení vyplývá, že žalobci v původním řízení využili svobody pobývat v jiném členském státě až po odchodu do důchodu, neboť se zdá, že celou profesní kariéru absolvovali v členském státě, jehož jsou státními příslušníky, tedy v Nizozemském království, a tento stát opustili bez

36 — Viz rozsudky ze dne 16. července 2009, von Chamier-Gliszczinski (C-208/07, Sb. rozh. s. I-6095, bod 66 a citovaná judikatura), a ze dne 15. června 2010, Komise v. Španělsko (C-211/08, Sb. rozh. s. I-5267, bod 45), v němž se uvádí, že „skutečnost, že vnitrostátní opatření může být v souladu s nařízením č. 1408/71, totiž nevede k tomu, že se na toto opatření nevztahují ustanovení Smlouvy o ES“.

37 — Připomínám, že článek 42 ES v oblasti sociálního zabezpečení stanoví vytvoření systému, který migrujícím pracovníkům a jejich rodinným příslušníkům zajistí jednak započtení všech dob získaných podle práv členských států pro účely vzniku a zachování nároků na dávky, jakož i pro výpočet jejich výše a jednak vyplácení dávek osobám s bydlištěm na území členských států.

38 — Rozsudky ze dne 15. ledna 1986, Pinna (41/84, Recueil, s. 1, body 21 a násl.), a ze dne 27. září 1988, Lenoir (313/86, Recueil, s. 5391).

39 — Rozsudek ze dne 17. ledna 2008, Komise v. Německo (C-152/05, Sb. rozh. s. I-39, bod 18 a citovaná judikatura).

úmyslu vykonávat zaměstnání v členském státě, ve kterém se usadili. Vzhledem k tomu, že čl. 39 odst. 3 písm. d) ES stanoví právo osoby zůstat po skončení výdělečné činnosti v členském státě, do kterého se přestěhovala za účelem výkonu zaměstnání, z ustálené judikatury vyplývá, že se osoba, která se přestěhovala až po svém odchodu do důchodu, nemůže dovolávat ustanovení článku 39 ES o volném pohybu pracovníků [40]. Z toho vyplývá, že tento článek pravděpodobně není na věc v původním řízení použitelný.

64. Vzhledem k tomu, že konkrétní údaje poskytnuté Soudnímu dvoru jsou jen částečné a že mnozí nizozemští občané se nacházejí v obdobné situaci jako žalobci v původním řízení [41], domnívám se, že by Soudní dvůr měl rovněž rozhodnout o výkladu článku 39 ES, přičemž v případě, že dotyčné osoby v okamžiku vzniku sporu spadaly do jeho působnosti, mělo by být použití tohoto článku ponecháno na vnitrostátním soudu.

65. Situace žalobců v původním řízení oproti tomu spadá do osobní působnosti článku 18 ES, neboť podle článku 17 ES má postavení občana Unie každá osoba, která má státní příslušnost členského státu, ze které vyplývají práva a povinnosti stanovená Smlouvou o ES [42].

66. Ať již se jedná o výklad článku 18 ES, nebo článku 39 ES je podle mého názoru problematika totožná. Nejdříve je třeba určit, zda v projednávané věci existuje omezení založené na skutečnosti, že se žalobci v původním řízení bylo na základě sporných právních předpisů zacházeno méně příznivě než s důchodci s bydlištěm v Nizozemsku, a tato skutečnost je motivuje k tomu, aby upustili od usazení se v jiném členském státu. Podpůrně, pokud by byl učiněn závěr, že takováto překážka volného pohybu občanů nebo pracovníků existuje, bylo by třeba zkoumat skutečnosti, které by ji s ohledem na okolnosti věci v původním řízení mohly odůvodnit.

– K možnému omezení volného pohybu

67. Článek 69 ZVW ve spojení s článkem 2.5.2 IZVW může údajně narušit plný účinek ustanovení Smlouvy o ES, neboť odrazuje státní příslušníky Nizozemska od

40 — Rozsudky ze dne 9. listopadu 2006, Turpeinen (C-520/04, Sb. rozh. s. I-10685, bod 16) a ze dne 23. dubna 2009, Rüffler (C-544/07, Sb. rozh. s. I-3389, body 50 a násl.).

41 — Zástupci J.A. Delfta, J. M. van Willigena a C.M. Nanesena na jednání potvrdili, že téměř 18 000 nizozemských důchodců žijících v zahraničí nemělo v úmyslu účastnit se systému sociálního zabezpečení ve státě svého bydliště.

42 — Rozsudek ze dne 22. května 2008, Nerkowska (C-499/06, Sb. rozh. s. I-3993, bod 21 a citovaná judikatura).

volného pohybu a pobytu na území jiného členského státu tím, že je sankcionuje za využití těchto práv [43]. Žalobci v původním řízení tvrdí, že je dotčená ustanovení přimějí k návratu do Nizozemska, neboť v případě návratu budou moci plně využívat nizozemského systému, a to bez dvojité zátěže spočívající v placení příspěvků a pojistného na soukromé pojištění.

68. Z pouhé formality, jakou je registrace u CVZ, kterou vyžadují nizozemské právní předpisy, podle mého názoru nevyplývá neslučitelnost s článkem 18 ES a článkem 39 ES, neboť tato formalita je plně v souladu s odst. 1 písm. b) oddílu R přílohy VI nařízení č. 1408/71, který je přímo použitelným ustanovením práva Unie.

69. Stejně tak žalobci v původním řízení nejsou nijak zvlášť znevýhodněni prováděním srážek z jejich důchodů, neboť povinnost přispívat na financování povinného systému sociálního zabezpečení zatěžuje všechny jeho účastníky bez ohledu na to, zda jsou, nebo nejsou rezidenty, což je v souladu se systémem stanoveným Smlouvou o ES a nařízením č. 1408/71.

70. Pokud jde o dávky, které by žalobci v původním řízení mohli pobírat, je možné si povšimnout, že skutečnost, že platí příspěvek, těmto osobám umožňuje uplatňovat nárok na věcné dávky poskytované ze zákonného systému zdravotního pojištění platného ve členském státě, ve kterém mají bydliště, a to na náklady Nizozemského království, členského státu povinného k vyplácení jejich důchodu. Tato výhoda vyplývá ze spojeného účinku ZVW a článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71. I kdyby některým žalobcům v původním řízení v tomto státě nevznikl nárok na dávky, neboť neprovedli požadovanou registraci, tento nárok v případě potřeby existuje. Příspěvky tudíž nejsou placeny, aniž je za ně poskytováno protiplnění, což by mohlo být v rozporu s obecnou zásadou práva Unie, která zakazuje placení bezdůvodných příspěvků do systémů povinného pojištění [44].

71. Žalobci v původním řízení se krom toho nemohou dovolávat ani zhoršení přístupu ke zdravotní péči z důvodu, že by úroveň dávek poskytovaných státem bydliště byla nižší než ta, na kterou by měli nárok v rámci soukromého pojištění. I kdyby se podařilo tento

43 — Viz, mimo jiné rozsudek ze dne 26. října 2006, Tas-Hagen a Tas (C-192/05, Sb. rozh. s. I-10451, bod 30); výše uvedené rozsudky Turpeinen, body 20 a 21, a Nerkowska, bod 31.

44 — Pokud jde o zákaz placení dvojích příspěvků a dodatečných příspěvků, které nezaručují odpovídající sociální ochranu, viz zejména rozsudek ze dne 5. května 1977, Perenboom (102/76, Recueil, s. 815, bod 13); rozsudek ze dne 21. února 1991, Noij (C-140/88, Recueil, s. I-387, body 14 a 15); výše uvedený rozsudek Aldewereld, bod 26; rozsudek ze dne 10. května 2001, Rundgren (C-389/99, Recueil, s. I-3731, bod 57), a rozsudek ze dne 18. července 2006, Nikula (C-50/05, Sb. rozh. s. I-7029, bod 30 a citovaná judikatura).

rozdíl, nebo dokonce zhoršení prokázat, jedná se pouze o výsledek rozhodnutí přijatého nizozemským státem rozšířit svůj systém povinného zdravotního pojištění na všechny rezidenty a následně použít články 28 a 28a nařízení č. 1408/71, jehož účinkem je začlenění důchodců-nerezidentů mezi pojištěnce, na které se vztahuje osobní působnosti tohoto nařízení, ačkoliv z ní byli dříve vyloučeni, pokud jejich příjem přesáhl určitou hranici. Jelikož však v oblasti sociální ochrany nejsou vnitrostátní právní předpisy harmonizovány, ale pouze koordinovány, mohou členské státy změnit jejich obsah, i když jsou při výkonu této pravomoci povinny dodržovat právo Unie [45].

72. Krom toho, jak připomněly nizozemská, francouzská a finská vláda a Komise, články 18 ES 39 ES nemohou pojištěnci samy o sobě zaručit, že přestěhování do jiného členského státu bude neutrální, neboť takovéto přestěhování může být v konkrétním případě více či méně výhodné, nebo dokonce nevýhodné [46].

73. S ohledem na všechny tyto skutečnosti se domnívám, že články 18 ES a 39 ES nebrání sporným právním předpisům.

74. Pokud by nicméně Soudní dvůr zastával opačný názor, chtěl bych podpůrně dodat, že změna systému zdravotního pojištění provedená Nizozemským královstvím se podle mého názoru zakládá na objektivních hlediscích obecného zájmu, která jsou nezávislá na státní příslušnosti dotyčných osob, a je přiměřená cíli legitimně sledovanému vnitrostátním právem [47]. Sporná reforma totiž vytváří povinný systém všeobecného zdravotního pojištění pro rezidenty se současným dopadem na nerezidenty, kteří pobírají důchod, a to bez ohledu na jejich státní příslušnost. Účel spočívající v tom, že rezidenti již nebudou vyloučeni ze zákonného systému ochrany, je podle mého názoru v souladu s obecným zájmem. Krom toho byla podle mého názoru dodržena proporcionalita vzhledem k tomu, že jak zásada placení příspěvků, tak jejich výše odpovídá za použití koeficientu země bydliště věcným dávkám, které by žalobci v původním řízení mohli pobírat v členském státě, na

45 — Viz, mimo jiné rozsudek ze dne 16. května 2006, Watts (C-372/04, Sb. rozh. s. I-4325, bod 92); výše uvedený rozsudek Tas-Hagen a Tas, bod 22, a rozsudek ze dne 5. března 2009, Kattner Stahlbau (C-350/07, Sb. rozh. s. I-1513, bod 74).

46 — Rozsudek ze dne 19. března 2002, Hervein a další (C-393/99 a C-394/99, Recueil, s. I-2829, body 50, 51 a 58); výše uvedený rozsudek Piatkowski, bod 32, a výše uvedený rozsudek von Chamier-Gliszczinski, body 84 a 85.

47 — Výše uvedený rozsudek Tas-Hagen a Tas, bod 33 a citovaná judikatura.

jehož území mají bydliště – stejně jako osoby, které pobývají v Nizozemsku, musí platit příspěvky, aby tam mohly pobírat dávky.

75. Právní předpisy přijaté v oblasti sociální ochrany by však neměly mít konkrétní důsledek spočívající v méně příznivém zacházení se státními příslušníky, kteří využili právo pobývat v jiném členském státě, ve srovnání s těmi, kteří zůstali v členském státě svého původu. V opačném případě by byl narušen užitečný účinek ustanovení Smlouvy o ES o volném pohybu občanů a pracovníků Unie. V projednávané věci však existují důvody se domnívat, že žalobci v původním řízení mohli být vystaveni diskriminačnímu zacházení.

– K diskriminačnímu zacházení s nerezidenty

76. V tomto ohledu žalobci tvrdí, že na rozdíl od jimi získaných nároků, které zanikly, byly nároky rezidentů zaručené vnitrostátním zákonodárcem, neboť ZVW stanovil, že nizozemští pojistitelé mají povinnost tyto nároky krýt, a to jak v případě základních dávek, tak v případě doplňkových dávek. Dodávají, že budou muset uzavřít nové smlouvy, aby si zachovali stejné nároky, a nést tak náklady, které pro ně jsou vzhledem k jejich pokročilému věku příliš vysoké. Tvrdí, že tato právní úprava je takové povahy, že je může přimět k návratu do Nizozemska za účelem získání takové doplňkové ochrany k základnímu zákonnému systému.

77. Předkládající soud k této otázce neposkytl přesné podklady. Nicméně nizozemská vláda na jednání uvedla, že k ukončení platnosti smluv *ex lege* došlo proto, aby se zabránilo dvojímu pojištění, a tedy i dvojímu placení příspěvků, a to pouze v případě smluv o soukromém pojištění, ze kterých vyplývaly nároky rovnocenné nárokům podle povinného systému. Podle článku 2.5.2 IZVW měla naopak zůstat nedotčena ta část soukromého pojištění, která šla nad rámec základního zákonného pojištění. Podle informací, které poskytla nizozemská vláda a žalobci v původním řízení, však holandské pojišťovny v praxi nechtěly nadále krýt rizika pouze v rámci dobrovolného systému, který představuje doplňkové zdravotní pojištění.

78. Pokud by předkládající soud zjistil, že došlo k rozdílnému zacházení mezi rezidenty a nerezidenty, přinejmenším pokud jde o poskytování doplňkového pojištění, bylo by takové zacházení diskriminační, neboť není odůvodněno žádným objektivním cílem. Domnívám se totiž, že nizozemskému státu nic nebrání v tom, aby stanovil, že i na nerezidenty se vztahuje záruka, podle které po automatickém ukončení soukromé pojistné smlouvy měli pojistitelé povinnost jim nabídnout

výhodné podmínky. Z judikatury vyplývá, že existence povinné vazby týkající se bydliště může představovat svévolnou podmínku, a tudíž i přehnaný požadavek s ohledem na zvláštní okolnosti projednávaného případu [48]. Domnívám se, že v projednávaném případě podmínka, že zachování smluv o soukromém pojištění je vázáno na bydliště, překračuje meze toho, co je k dosažení sledovaných cílů stanovených zákonodárcem nezbytné. Článek 2.5.2 IZVW tím, že výslovně uvádí osoby s bydlištěm v zahraničí, tak může představovat faktor přímé diskriminace.

79. Vzhledem k závažným nejasnostem v této věci je na předkládajícím soudu, aby ověřil, zda nizozemský stát v případě dotčené legislativní změny skutečně přijal opatření, která mají zajistit celkovou kontinuitu ochrany [49], pouze ve prospěch rezidentů. V případě, že by se tato ochranná opatření netýkala důchodců usazených v jiných členských státech, bránily by články 18 ES a 39 ES takto reformovanému systému. Jak již Soudní dvůr rozhodl, pokud právní předpisy staví nerezidenty z hlediska jejich sociálního zabezpečení do méně výhodné situace než rezidenty, představují na základě této skutečnosti zásah do svobody pohybu zaručené Smlouvou o ES [50].

80. Předkládající soud by měl učinit vše, co je v jeho pravomoci, aby napravil účinky této diskriminace, pokud k ní došlo. Vnitrostátnímu soudu totiž přísluší, aby v rámci svých pravomocí zajistil plnou účinnost práva Společenství při rozhodování sporu, který mu byl předložen [51]. Jestliže obnovení rovnosti zacházení nespadá do pravomoci předkládajícího soudu s ohledem na omezení, která jsou vlastní soudnímu řízení, ve kterém rozhoduje, je nizozemský stát na základě zásady loajální spolupráce stanovené článkem 10 ES v souladu s ustálenou judikaturou [52] povinen odstranit protiprávní důsledky porušení práva Společenství.

48 — Viz, mimo jiné výše uvedený rozsudek Nerkowska, body 42 a 43.

49 — Celkovou v tom smyslu, že zákonodárce stanovil zachování úrovně ochrany, kterou poskytují jak základní dávky poskytované v rámci zákonného systému zdravotního pojištění, tak doplňkové dávky poskytované na základě smlouvy o soukromém pojištění.

50 — Výše citovaný rozsudek van Pommeren-Bourgondiën (body 44 a 45) týkající se článku 39 ES.

51 — Viz, mimo jiné rozsudek ze dne 15. května 2003, Mau (C-160/01, Recueil, s. I-4791, bod 34).

52 — Viz, mimo jiné rozsudky ze dne 16. prosince 1960, Humblet v. Belgický stát (6/60, Recueil, s. 1125); ze dne 19. listopadu 1991, Francovich a další (C-6/90 a C-9/90, Recueil, s. I-5357, bod 36), a ze dne 7. ledna 2004, Wells (C-201/02, Recueil, s. 723, bod 64).

V – Závěry

81. S ohledem na předcházející úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr na předběžné otázky položené Centrale Raad van Beroep (Nizozemsko) odpověděl následujícím způsobem:

„1) Články 28, 28a a 33 nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996, pozměněným nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1992/2006 ze dne 18. prosince 2006, oddíl R odst. 1 písm. a) a b) přílohy VI uvedeného nařízení, jakož i článek 29 nařízení Rady (EHS) č. 574/72 ze dne 21. března 1972, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (EHS) č. 1408/71, pozměněnému nařízením Komise (ES) č. 311/2007 ze dne 19. března 2007, nebrání vnitrostátnímu ustanovení, jako je vnitrostátní ustanovení dotčené v původním řízení, podle kterého členský stát povinný k vyplácení důchodu, stanoví povinnost, aby se osoba, která má nárok na důchod, přihlásila u instituce odpovědné za zdravotní pojištění v uvedeném státě, a dále stanoví srážky příspěvků z jeho důchodu, a to i když se nezaregistroval u instituce členského státu, na jehož území má bydliště, jak stanoví článek 29 nařízení č. 574/72, ve znění pozdějších předpisů.

2) Články 18 ES a 39 ES nebrání vnitrostátnímu ustanovení, jako je vnitrostátní ustanovení dotčené v původním řízení, jehož znění bylo uvedeno výše, s výjimkou případů, kdy dotyčný členský stát při provádění reformy, kterou bylo toto ustanovení zavedeno do jeho vnitrostátního práva, přijal opatření, která mají zajistit kontinuitu celkové úrovně, která dříve vyplývala ze smluv o soukromém zdravotním pojištění u pojištěných osob s bydlištěm v tuzemsku, aniž stanoví rovnocenná opatření, pokud jde o pojištěnce, kteří využili volného pohybu vyplývajícího z práva Unie, ověření čehož je na vnitrostátním soudu.“